

Burdur-Antalya Bölgesi'nde Neolitik Çağ Mimarlık Gelenekleri Gözlemler-Değerlendirmeler*

Gülsün Umurtak

Burdur-Antalya Bölgesi'nde 1950'li yılların ikinci yarısında Hacılar Kazıları (Mellaart 1970) ile başlayan süreç, Kuruçay (Duru 1994; 1996b); Höyücek (Duru 1992; 1995a; 1995b; Duru ve Umurtak baskıda) ve 1993 yılından bu yana sürdürülmekte olan Bademağacı Kazıları (Duru 1997a; 1997b; 1998; 1999; 2000; 2001; 2003; 2005) ile devam etmektedir (Harita).

Bademağacı Kazıları'nın sonuçlarına dayanarak, bu bölgede günümüzden yaklaşık 9000 yıl önceleri yerleşik düzene geçildiği söylenebilir.¹ Antalya sahil kesimindeki mağaralarda Epipaleolitik gelişim sürecini tamamlayan insan topluluklarının yerleşik düzene geçiş ve tarım uygulamaları için Bademağacı'nın içinde yer aldığı ovayı seçmeleri güçlü bir olasılıktır. Bademağacı'nda 2001 çalışmaları sırasında Derinlik Açması 1'de (DA 1); 2004 yılında ise DA 2'de 'höyüğün en yüksek noktasına göre' -8.80 m.'de Ana Toprak'a varılmıştır. Höyük'te Erken Neolitik 9. Yapı Katı (ENÇ I/9) Ana Toprak üzerine kurulan ilk yerleşmedir. ENÇ I/9 yerleşmesi ve onu izleyen dört yerleşim döneminde olası yapılara ait kalıntılara rastlanmamış ancak, yanık tabanların izlenmesiyle yerleşim dönemlerini belirlemek mümkün olmuştur. Bademağacı'nın bu en erken yerleşmelerinde ağaç-dal örgülü ve çamur sıvalı bir yapı tekniğinin (*wattle and daub*) söz konusu olduğu düşünülmelidir. Kireçli bir karışımdan elde edilmiş olan beton kadar sert taban uygulamasına (*terazzo*), şimdilik bölgede yalnızca Bademağacı ENÇ I/8 yapı katında rastlanmıştır (Duru 2003; 2005). Höyücek'te ana toprak üzerinde yeralan ve

* Bu makale, yazarın 26.1.2005 tarihinde Türk Eskiçağ Bilimleri Enstitüsü için verdiği "Burdur-Antalya Bölgesi'nde İlk Tunç Çağı Öncesi Mimarlık Gelenekleri: Gözlemler ve Değerlendirmeler" başlıklı konferans-tan kısaltılarak hazırlanmıştır.

¹ Bademağacı'nda ENÇ I/8 yapı katından alınan bir C¹⁴ ölçümü yaklaşık olarak MÖ 7035-6705, 7050-6690 tarihlerini vermektedir (Duru 2005).

Erken Yerleşmeler Dönemi (EYD) olarak adlandırılan evrelerde, ateş yakılmış bazı alanlar dışında, kerpiç ve taşın mimarlıkta kullanıldığına ilişkin kalıntılar ele geçmemiştir (Duru ve Umurtak baskıda). Bu durum Bademağacı'nın yukarıda sözü edilen bulguları ile büyük bir benzerlik göstermektedir. Kuruçay'ın ana toprak üzerindeki ilk yerleşim evresi olan 13. yapı katında da herhangi bir mimarlık izine rastlanmamıştır (Duru 1994). Hacılar'ın en erken yerleşmeleri olan ve James Mellaart tarafından Çanak Çömleksiz Neolitik olarak tanımlanan tabakalarında ise durum oldukça farklıdır; çok dar olan kazı alanında temelden başlayarak kerpiçle örölmüş duvarlar ele geçmiş, ancak dikdörtgen planlı olduğu anlaşılan evlerin mimari ayrıntıları ve dolayısıyla yerleşmenin dokusu hakkında fazla bilgi edinilememiştir. Evlerde tabanlar düzeltilmiş, kırmızı boya ile boyanmıştır. Yapıların hemen yakınında yeralan açık alanlarda ocaklar, fırınlar ve kil levhalardan yapılmış depolama kutularına rastlanmıştır (Mellaart 1970).

Bademağacı ve Höyücek'te Erken Neolitik Çağ'ın görece gelişmiş evrelerine ait yerleşmelerde, mimarlık tercihlerinde önemli gelişmeler olduğu, saz, dal ve çamur gibi hafif malzemeyle duvar yapma geleneğinin değişerek, kerpiçin temel mimarlık ögesi haline geldiği anlaşılmaktadır. Ne var ki, kazılarda bu değişimin aşamalarını izlemek pek de mümkün olamamaktadır. Bademağacı'nda ENÇII/4'den itibaren evlerin yapımında temelden itibaren kerpiç kullanılmışa başlanmıştır. Bu dönemde yaşamış yapı ustaları, dökme kerpiç tekniğinin yanı sıra, dikdörtgen prizma (ortalama 40x20x8 cm.) ve kaplumbağa şeklindeki (25x18x8 cm. - 30x18x10 cm.) kerpiçleri bazen yalnız, kiminde ise birarada aynı yapıda, hatta aynı duvarda kullanmışlardır. Sözü edilen dönemlerde, yapı malzemesinin seçimi ve kullanımı konusunda, yaşam pratiğinden kaynaklanan bazı kurallar olduğu düşünölmelidir. Bademağacı'nda, (Resim 1) evler bazen hafif yamuk, dikdörtgen-dörtgen planlıdır, duvarlar ortalama 60 cm. genişliğindedir ve genellikle köşeler dik açılı değil yumuşak bir dönüşle oluşmuştur. ENÇ II/3 yerleşmesinin evleri (Plan 1) ortalama (içte) 7x4.5 veya 5x3.5 m. ölçülerindedir. Bir tanesi dışında tek odalı olan evlerde genellikle yaklaşık 1 m. genişlikteki kapılar uzun duvarların ortalarına açılıyor ve kapının karşısına gelen duvarın önüne yarı elips planlı fırınlar yerleştiriliyordu. Basık bir çatı ile kapatılmış olan bu fırınların çoğunlukla önlerinde, kenarları kille yükseltilmiş, yarım daire şeklinde küllüklerinin bulunduğu görölmektedir. Bazı evlerin içinde, yatmak için hazırlanmış 20-25 cm. yükseklikte platformlar, kilden hazırlanmış ateş kutuları 'mangal' ve el değirmenleri ile öğütme yapılan işlik yerleri bulunuyordu. Evlerin tabanı bastırılmış topraktandı; tabanlar ve duvarlar sıvalı idi. Kapı kasaları, kapı eşikleri ve çatıyı taşımaya yardımcı olan dikmeler ahşaptan yapılmıştır. Çatılar sağlam durumda günümüze ulaşmamakla birlikte, kalıntılara bakılarak, ahşap, dal, toprak

gibi malzeme kullanılarak fazla ağır olmayan düz dam şeklinde yapıldıkları tahmin edilebilir. Bugüne kadar ortaya çıkartılan evlerde pencere izine rastlanmadığı için, bunların ışık ve temiz havayı kapıdan aldıkları düşünülmektedir. Bu çağlarda Bademağacı'nda dörtgen sandık şeklindeki tahıl depolama ünitelerinin, kilden hazırlanmış irice levhaların birbirine bağlanması ile oluşturulduğu anlaşılır. Üstleri belki de tahta kapaklarla örtülen depoların birkaç tanesi birarada olanları yanında, altı gözlü petek şeklinde örnekler de vardır (Duru 1998; 2000; 2001; 2003; 2005; Umurtak 2001).

Bademağacı'nda 13 yıllık çalışmalar sonunda, Erken Neolitik Çağ'ın en iyi araştırıldığı 3. yapı katında sayıları sekize ulaşan evlerin konumu ve bunları birbirine bağlayan geçitler, daha şimdiden bu dönemdeki yerleşim dokusu hakkında bir fikir vermektedir. ENÇ yerleşmelerinin, yangın veya başka nedenlerle zaman zaman yıkıldıkları sonra aynı yöntem ve planla yeniden yapılarak, oldukça uzun bir süre yaşamlarını sürdürdükleri söylenebilir. Son yıllarda höyüğün doğu yamaçlarında sürdürülen kazılarda orta boy taşlardan 40-50 cm. arayla ızgara şeklinde yerleştirilmiş temeller ile bunların bağlandığı, duvarları yaklaşık 80 cm. kalınlığında olan dikdörtgen planlı bir mekân (kazemat?) ortaya çıkartılmıştır. Bu duvarların, zaman bakımından birbirinden çok uzak olmayan ENÇ II/4 ve 3 yerleşmelerini çevreleyen savunma sisteminin bir bölümünü oluşturduğu düşünülebilir; ancak sistemin nasıl geliştiğini ve ızgara şeklindeki temel taşlarının mimarlık pratiği açısından ne amaçla tasarlandığını açıklamak şimdilik son derece güçtür. (Duru 2003; 2005).

Erken Neolitik'in mimarlık uygulamaları bakımından görece gelişkin olan sözkonusu geç evresi, Bademağacı'nın 25 km. kuzeyindeki komşusu Höyücek'te de çok iyi izlenebilmektedir. Höyücek'te, Tapınak Dönemi (TD) olarak adlandırılan yerleşmede (Plan 2; Resim 2) birbirleri ile ilişkili olduğu anlaşılan 5 yapı ortaya çıkartılmıştır. Bu yapılarda malzeme olarak taş hemen hiç kullanılmamış, duvarlar temelden başlayarak dikdörtgen prizma veya kaplumbağa şeklindeki kerpiçten yapılmıştır. Tapınak Dönemi yapılarında taban bastırılmış topraktan olup, duvarların defalarca yeniden sıvandığı anlaşılmaktadır. Tek odalı ve dikdörtgen planlı olan yapılardan bir tanesi, sonradan bir bölme duvarı ile iki odalı hale getirilmiştir. En erken örneklerini Bademağacı ENÇ II/4B, 4A ve 4 yerleşmelerinde izlediğimiz fırınlı yapı tipinin çok tipik bir modeli olarak 3 no'lu yapı (8.50x5.10 m.) gösterilebilir. 3 no'lu mekândan bir kapı ile geçilen 4. yapı, içinde bulunan taşınır ve taşınmaz buluntularla son derece ilginç ve özgün bir mekândır. İç ölçüleri 7.20x4.50 m. olan mekânda, kenarları kilden belirlenmiş bir tekne, 50 cm. yüksekliğinde minyatür bir merdiven ile çok sayıda depolama kutusu gibi taşınmazların yanı sıra, değişik biçimlerde pişmiş toprak ve mermer kaplar ile bir minyatür

masa da ele geçmiştir. Bu olağandışı buluntular nedeniyle 4 ve 3 no'lu yapıların kutsal nitelikleri olduğu; Höyücek'in TD yerleşmesinin de olağan bir köy yerleşmesi değil, bir kült merkezi olduğu düşünülmüştür (Duru 1995a; 1995b; Duru ve Umurtak baskıda). Bu bölgede, konutlar ile dinsel nitelikli yapılar arasında başlangıçta tasarım bakımından bir farklılık olmadığı, geleneksel planın tümüne uygulandığı ancak, iç donanımda, taşınmazların yerleştirilmesi ile binaların işlevinin farklılaştığı söylenebilir.

Burdur yakınlarında Hacılar VI yerleşmesinde (Plan 3) aynı dönemin çok iyi temsil edildiği görülmekte ve en erken örnekleri Bademağacı'nda saptanan yapıım geleneğinin sürekliliği izlenmektedir. Bu merkezde saptanan tek odalı yapıların genellikle kısa kenarı 5.5, uzun kenarı 6.5 ya da 10.5 m. boyutlarındadır. Evlerde kapının karşısında bir fırının, bunun dışında mekân içinde ateş kutusu, paravana gibi taşınmazların yer aldığı, duvarlarda nişlerin bulunduğu bilinmektedir (Mellaart 1970). Geleneksel plan anlayışına uygun, 6.5x6 m. boyutlarındaki 4 no'lu evin önüne daha hafif malzeme kullanılarak eklendiği anlaşılan küçük mekânların, nüfusun kalabalıklaşmasıyla artan gereksinimler sonucunda yapıldığı düşünülebilir (Umurtak 2001). Ovaya kurulmuş bir yerleşme olan Hacılar'da savunma ile ilgili bulguların olmaması, bugün ancak, kazılan alanların yetersizliği ile açıklanabilir.

Hacılar'ın sadece 10 km. kuzeyinde yer alan Kuruçay'da ise durum biraz daha farklıdır. Kuruçay 12. yapı katında (Plan 4; Resim 3) ikisi dikdörtgen planlı üç yapı kazılmıştır. Taş temelli olan yapılardan 1. ev 8.50x4.50x5.30 m. boyutlarında hafif yamuk planlıdır. Bir kapı ile 1. eve bağlanan dörtgen planlı 2. evin doğu yönündeki köşeleri yuvarlatılmıştır ve odanın ortasında at nalı planlı bir ocak yer almaktadır. Bu yerleşmede az sayıda yapı kalıntısına rastlanmış olduğundan, genel planlama ve savunma probleminin nasıl çözüldüğü anlaşılamamaktadır (Duru 1994).

Kuruçay'ın Geç Neolitik Çağ'a tarihlenen 11. yapı katına ait savunma sistemi, gelişkin mimarlık özellikleri ile Anadolu yaylası için benzeri olmayan bir örnektir (Plan 5; Resim 4). Taş temelleri 1.10 ve 1.20 m. kalınlığındaki savunma duvarının doğu-batı doğrultusunda 26 m. devam ettikten sonra kesildiği görülmektedir. Sur gövdesine belirli aralıklarla yarım daire şeklinde kuleler eklenmiştir. Yerleşmeye doğu tarafta, iki yan duvarın uzatılmasıyla elde edilmiş, içeri çekik bir kapı ile girilmektedir. Söz konusu duvar ile korunan gelişkin yerleşmedeki dokudan günümüze gelen yapılar yoktur. Kuruçay'ın 12. ve 11. yapı katlarına ait binaların bir kısmının da henüz o dönemlerde kuzeydeki dereden gelen kuvvetli bir sel sonucu hiç iz bırakmadan ortadan kalkmış olduğu düşünülebilir (*ibid.*).

Burdur-Antalya Bölgesi'nin yakın komşularındaki mimarlık gelenekleri irdelendiğinde, Orta Anadolu'da Aşıklı (Esin 1996; Esin ve Harmankaya 1999), Can Hasan III (French 1972), Çatal Höyük (Mellaart 1962; 1963; 1964; Hodder 1996) ve Er Baba (Bordaz ve Bordaz 1976; 1982) gibi merkezlerde uzun zaman yaşadığı anlaşılan, kapı yerine çatıdan girişli konutlar ile bitişik düzende bal peteği şeklindeki yerleşim dokusunun çok bilinçli bir tercih ve uygulama olduğu düşünülmelidir (Duru 1994; 1996a; Umurtak 2001). Köşk Höyük'ün taş temelli, kerpiç duvarlı, dörtgen planlı ve girişi tabandan yapılmış yapılarının da (Silistreli 1986; Öztan 2003) farklı ancak oldukça geç bir uygulamayı işaret ettiği anlaşılmaktadır. Kuzey komşu bölgelerde ise, İzmir yakınlarında Ulucak'da mimaride kerpiç kullanımının ve dörtgen yapı geleneğinin varlığı bilinmektedir (Çilingiroğlu ve başk. 2004). Kuzeybatı Anadolu'da, Trakya'da Hoca Çeşme yerleşmesinin 4. evresinde ortaya çıkan kalın temelli bir savunma duvarı ile çevrilmiş dairesel kulübeler (Özdoğan 1986; 1998; 1999) bir yana bırakılırsa, sözkonusu bölgelerde yapı malzemesinin genellikle ahşap olduğu ve bu durumun uygulamada bazı önemli farklılıklara neden olduğu anlaşılmaktadır (Duru 1996a). Burdur-Antalya Bölgesi'nde mimarlık uygulamalarının ve planlamanın, başlangıçtan itibaren komşu bölgelerden farklı olduğu, çanak çömlek ve diğer buluntular da göz önüne alınarak irdelendiğinde, bu durumun farklı bir Neolitik çıkış ve gelişme süreci ile açıklanabileceği düşünülmelidir.

Prof. Dr. Gülsün Umurtak
İstanbul Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi
Protohistorya ve Önasya Arkeolojisi Anabilim Dalı
34459 - İstanbul/Türkiye
gulsunumurtak@yahoo.com

The Architectural Traditions of the Neolithic Period in the Burdur-Antalya Region

The process that began in the second half of the 1950's in the Burdur-Antalya Region with the Hacilar Excavations (1970), Kuruçay (Duru 1994; 1996b) continued with Höyücek (Duru 1992; 1995a; 1995b; Duru-Umurtak in press) and the ongoing Bademağacı Excavations (Duru 1997a; 1997b; 1998; 1999; 2000; 2001; 2003; 2005) that have been in progress since 1993.

Based on the results of the Bademağacı Excavations, it can be said that the transition from a migratory to a sedentary lifestyle took place in this region around 9000 years ago. It was possible to determine the first settlement established on virgin soil at the Höyük, settlement EN I/9, and the four settlement phases that came after it by following the burnt traces of the floors. It was possible to determine the first settlement established on virgin soil at the Höyük (EN I/9) and the four settlement phases that came after it by following the burnt traces of the floors. The *wattle and daub* construction technique, in which a framework of tree branches was covered with mud plaster, must have been used in these earliest settlements at Bademağacı. Evidence for the use of this architectural practice is also seen in the Early Settlements Period (EYD/ESP) at Höyücek. Apart from in a few places where fires were lit, no remains indicating any use of *kerpiç* (mud-bricks) or stone in the architecture were found in the earliest phases at Höyücek. In the same way, no architectural remains were found in level 13 at Kuruçay, the earliest settlement phase on virgin soil. However, the situation is significantly different in the earliest settlements at Hacilar, called the "Aceramic Neolithic" by James Mellaart; walls made of *kerpiç* from the base upwards belonging to a rectangular plan building were uncovered, although the extremely limited area of the excavations meant that very little could be understood about the architecture of the houses and therefore the makeup of the settlement.

Important developments in architectural preferences are seen in the settlements belonging to comparatively more developed phases of the Early Neolithic at Bademağacı and Höyücek, as the tradition of constructing walls using light materials such as reeds, branches and mud has been exchanged for one in which *kerpiç* is used as the main architectural component. It is very likely that the choice of building materials in the periods mentioned was based on issues related to the practical aspects of life. At Bademağacı the houses were rectangular or square in plan, sometimes slightly distorted in

shape; the average thickness of the walls was 60 cm and the corners were rounded. All except one of the houses had only one room and the door spaces, approx. 1m. in width, were situated on the longer walls and semi-circular (horse-shoe shaped) ovens were placed in front of the walls opposite the doors. Besides the ovens, quite a large number of immovable items (platforms, benches, fire boxes and hand grinders) were uncovered. The floors of the houses and the walls were mud-plastered. The door-frames, thresholds and posts that helped to support the roof were made from the wood. In recent excavation seasons, a rectangular room and some parallel walls located in the eastern skirts of settlements EN II/4 and 3 that probably belonged to a defence system were uncovered.

In this period at Höyücek, the Shrine Phase settlement is known to have had a sacred function; a door from room no. 3, a good example of the model of the building with an oven, enables entrance into building no. 4, where a basin with clay sides, a miniature set of steps 50 cm high and a large number of storage boxes were found along with baked clay vessels of various shapes, marble vessels and a miniature table.

This period is very well represented by Settlement VI at Hacilar, near Burdur. In each of the one-room buildings determined at this centre there is an oven opposite the door and also non-portable architectural items such as fire boxes, screens, and niches carved into the walls.

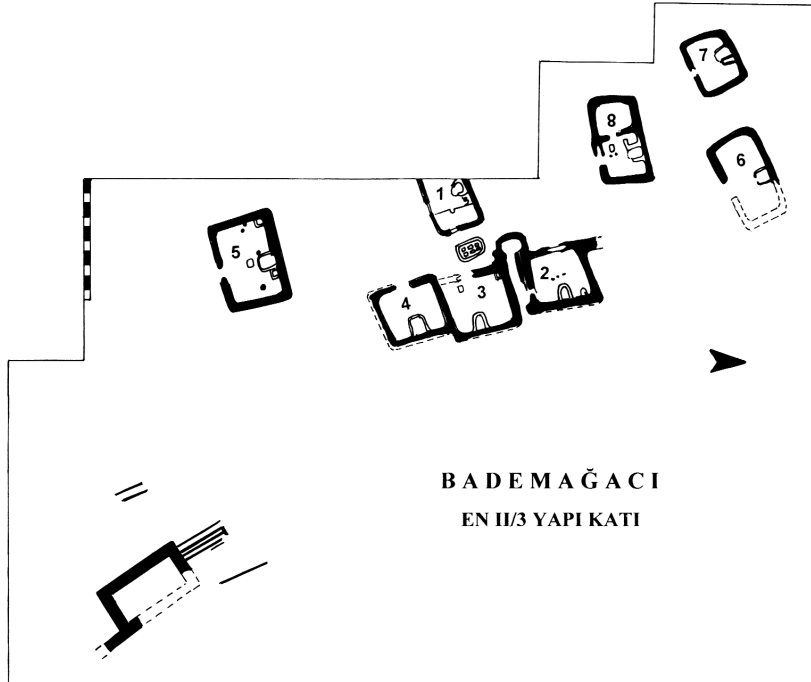
Three buildings, of which two were rectangular in plan, were excavated in level 12 at Kuruçay. As very few architectural remains were found in this settlement, the general plan and how the defence problem was solved is not clear. The defence system of the level 11 settlement at Kuruçay, dated to the Late Neolithic Period, with its developed architectural characteristics, is an example without equal in the Anatolian Plateau. The 1.10 and 1.20 m. thick defence walls had semicircular towers added to them at intervals. The settlement was entered through a slanted door on the eastern side. No buildings from this wall or the well-developed settlement had survived. Some of the buildings of level 12 and 11 at Kuruçay seem to have been swept away, probably in that period, by a fierce flood from the stream in the north, leaving no trace of them behind.

The architectural planning and characteristics of the Burdur-Antalya Region were from the beginning unlike those of the neighbouring regions and, when considered together with the pottery and other finds, it is clear that this phenomena must be explained by the fact that a Neolithic with a different origin and development process is represented here.

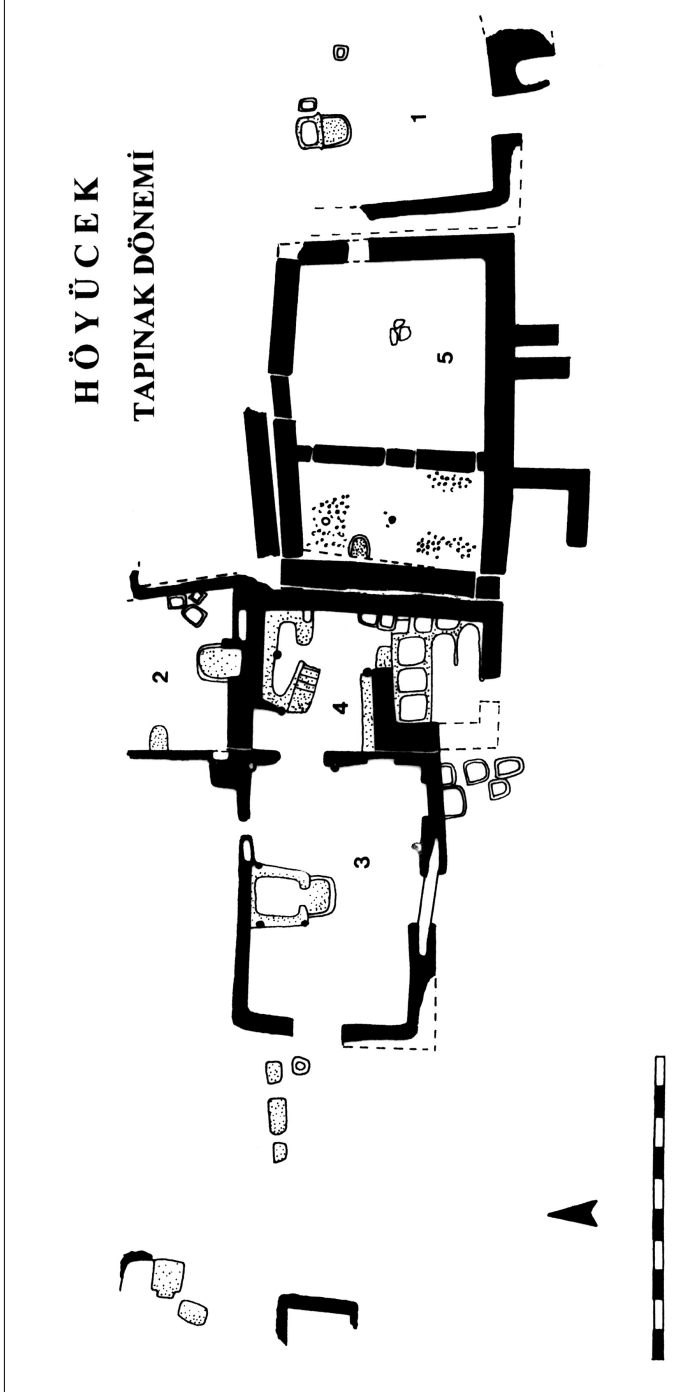
Kaynakça

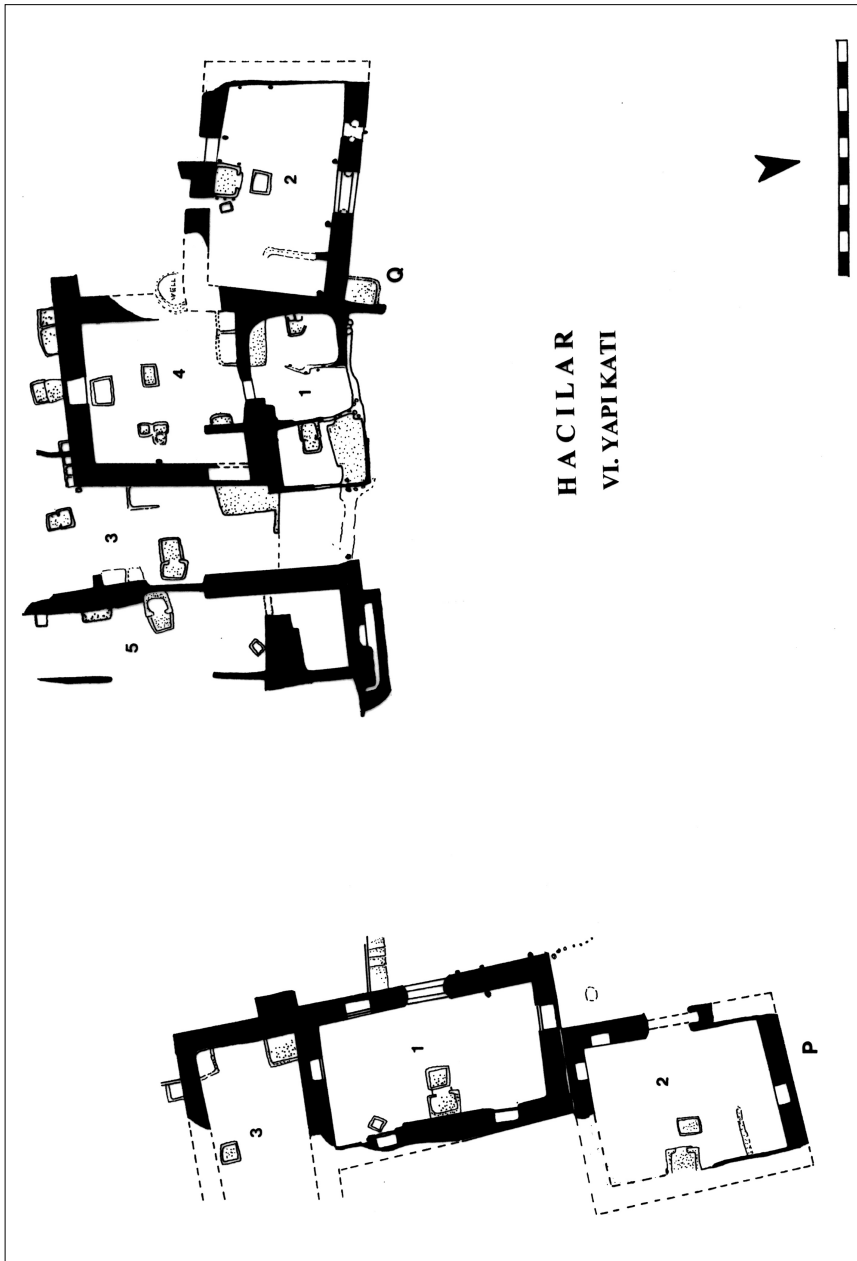
- Bordaz, J. – L. A. Bordaz
 1976 “Erbaba Excavations, 1974”, *TAD XXIII/2*: 39-43.
 1982 “Erbaba: The 1977 and 1978 Seasons in Perspective”, *TAD XXVI/1*: 85-92.
- Çilingiroğlu, A. et al.
 2004 *Ulucak Höyük. Excavations Conducted Between 1995 and 2002*, Louvain-Paris.
- Duru, R.
 1992 “Höyücek Kazıları-1989”, *Belleten LVI*: 551-566.
 1994 *Kuruçay Höyük I. 1978-1988 Kazılarının Sonuçları. Neolitik ve Erken Kalkolitik Çağ Yerleşmeleri –Results of the Excavations 1978-1988– The Neolithic and Early Chalcolithic Settlements*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, V. Dizi: 44, Ankara.
 1995 a “Höyücek Kazıları-1990”, *Belleten LVIII*: 725-745.
 1995 b “Höyücek Kazıları-1991/1992”, *Belleten LIX*: 447-490 (Höyücek Excavations, 1991-1992-Summary).
 1996 a “Burdur Bölgesi Neolitik Çağ Mimarlığı ve Anadolu’daki Çağdaşları Arasındaki Konumu Hakkında”, *Adalya I*: 1-22.
 1996 b *Kuruçay Höyük II. 1978-1988 Kazılarının Sonuçları. Geç Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı Yerleşmeleri · Results of the Excavations 1978-1988. Late Chalcolithic and Early Bronze Settlements*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, V. Dizi: 44a, Ankara.
 1997 a “Bademağacı Höyüğü (Kızılkaya) Kazıları. 1993 Yılı Çalışma Raporu”, *Belleten LX*: 783-800.
 1977 b “Bademağacı Kazıları. 1994 Yılı Çalışma Raporu”, *Belleten LXI*: 149-159.
 1998 “Bademağacı Kazıları. 1995 ve 1996 Yılları Çalışma Raporu”, *Belleten LXII*: 709-730.
 1999 “The Neolithic of the Lake District”, *Neolithic in Turkey. The Cradle of Civilization. New Discoveries*, İstanbul: 165-191.
 2000 “Bademağacı Kazıları. 1997 ve 1998 Yılları Çalışma Raporu”, *Belleten LXIV*: 187-212.
 2001 “Bademağacı Kazıları. 1999 Yılı Çalışma Raporu”, *Belleten LXIV*: 583-598.
 2003 “Bademağacı Kazıları. 2000 ve 2001 Yılları Çalışma Raporu”, *Belleten LXVI*: 449-594.
 2005 “Bademağacı Kazıları. 2002 ve 2003 Yılları Çalışma Raporu”, *Belleten LXVIII*: 519-560.
- Duru, R. – G. Umurtak
 (Baskıda) *Höyücek. 1989-1992 Kazılarının Sonuçları/Results of the Excavations 1989-1992*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, V. Dizi: 49, Ankara.

- Esin, U.
1996 "On Bin Yıl ncesinde Aşıklı: İç Anadolu'da Bir Yerleşim Modeli/Aşıklı, Ten Thousand years ago: A Habitation Model from Central Anatolia", *Tarihten Günümüze Anadolu'da Konut ve Yerleşme/Housing and Settlement in Anatolia: A Historical Perspective*, İstanbul: 31-42.
- Esin, U. - S. Harmankaya
1999 "Aşıklı", *Neolithic in Turkey*, İstanbul: 115-132.
- French, D.
1972 "Excavations at Can Hasan III 1969-1970", *Papers in Economic Prehistory*: 181-190.
- Hodder, I.
1996 "Çatalhöyük: Orta Anadolu'da 9000 Yıllık Konut ve Yerleşme/Çatalhöyük: 9000 Year Old Housing and Settlement in Central Anatolia", *Tarihten Gnmze Anadolu'da Konut ve Yerleşme/Housing and Settlement in Anatolia: A Historical Perspective*, İstanbul: 43-48.
- Mellaart, J.
1962 "Excavations at atal Hyk", *Anatolian Studies* XII: 41-65.
1963 "Excavations at atal Hyk 1962, Second Preliminary Report", *Anatolian Studies* XIII: 43-103.
1964 "Excavations at atal Höyük 1963, Third Preliminary Report", *Anatolian Studies* XIV: 39-119.
1970 *Excavations at Hacılar I-II*, Edinburgh.
- zdoğan, M.
1986 "Tarihöncesi Dönemde Trakya. Araştırma Projesinin 16. Yılında Genel Bir Değerlendirme", *Anadolu Araştırmaları* XIV, Prof. Dr. Afif Erzen'e Armağan, İstanbul: 329-360.
1998 "Tarihöncesi Dönemlerde Anadolu ile Balkanlar Arasındaki Kültür İlişkileri ve Trakya'da yapılan Yeni Kazı alışmaları", *TBA-AR* I: 63-93.
1999 "Northwestern Turkey: Neolithic Cultures in Between the Balkans and Anatolia", *Neolithic in Turkey. The Cradle of Civilisation, New Discoveries*: 203-224.
- ztan, A.
2003 "A Neolithic and Chalcolithic Settlement in Anatolia: Köşk Höyük", *Colloquium Anaticum* II: 69-86.
- Roodenberg, J.
1993 "İlipınar X to VI: Links and Chronology", *Anatolica* XIX: 251-267.
- Silistreli, U.
1986 "1985 Kşk Hyğ", VIII. KST I: 173-179.
- Umurtak, G.
2001 "A Building Type of the Burdur Region from the Neolithic Period", *Belle-ten* LXIV: 683-706.

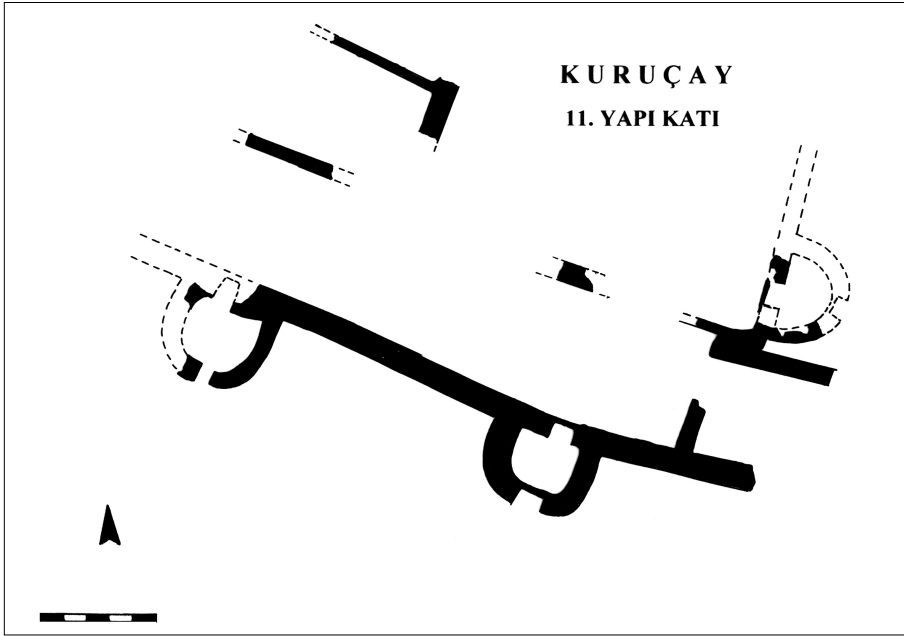
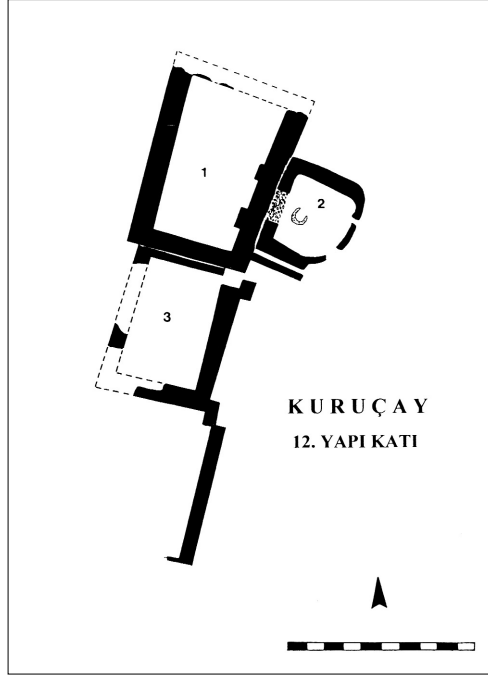

Plan 1 Bademağacı ENÇ II/3 yerleşmesi

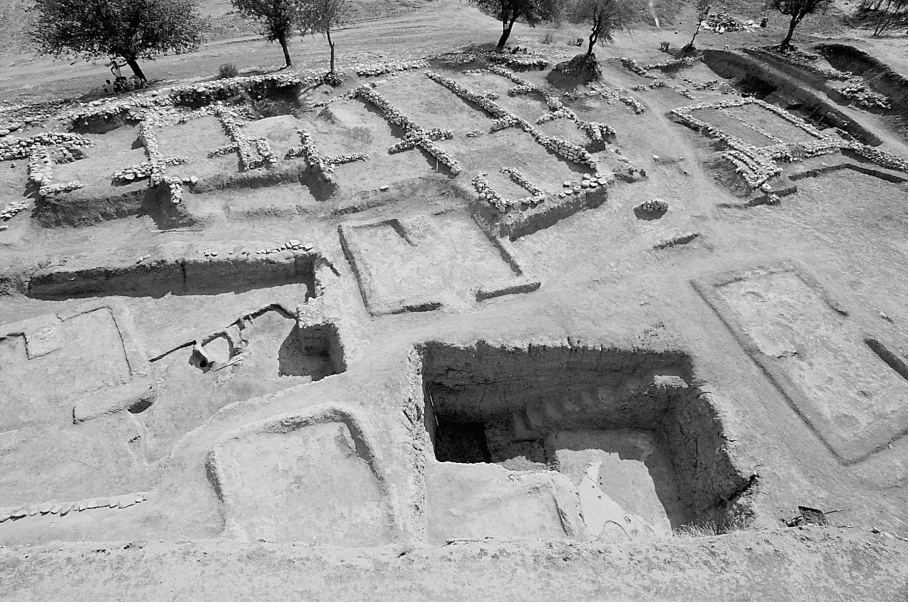

Plan 3 Hacilar VI. yapı katı (Mellaart 1970: Fig. 7)

Plan 5 Kuruçay 11. yapı katı

Resim 1 Bademağacı ENÇ II/3 yerleşmesinde konutlar

Resim 2 Höyücek Tapınak Dönemi yapıları

Resim 3 Kuruçay 12. yapı katı yapıları

Resim 4 Kuruçay 11. yapı katı savunma sistemi

